

کانون بانک و مؤسسات اعتباری خصوصی

کانون بانک های غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی ایران
شماره ثبت ۳۳۵۹۳

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۲۰

شماره: ۹۹/۲۶۹۴-ک ه

پیوست:

بر تعلق

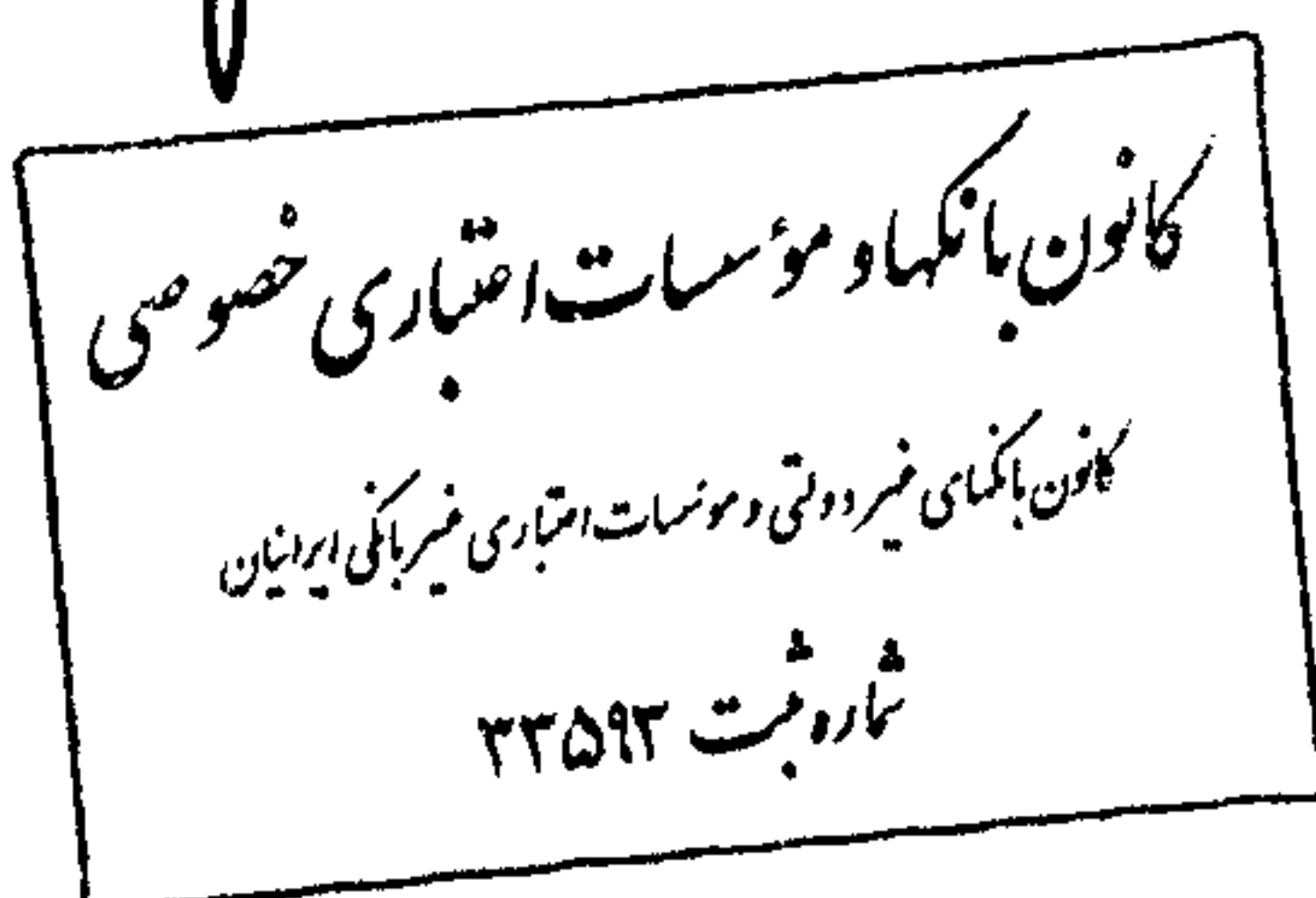
جناب آقای دکتر فطانت- مدیر عامل محترم بانک آینده
جناب آقای بلگوری- مدیر عامل محترم بانک اقتصاد نوین
جناب آقای پورسعید- مدیر عامل محترم بانک ایران زمین
جناب آقای دکتر پرویزیان- مدیر عامل محترم بانک پارسیان
جناب آقای دکتر قاسمی- مدیر عامل محترم بانک پاسارگاد
جناب آقای مطهری مطلق- رئیس محترم هیات سرپرستی موسسه اعتباری توسعه
جناب آقای دکتر عقیلی- مدیر عامل محترم بانک خاورمیانه
جناب آقای دکتر کریمی- مدیر عامل محترم بانک دی
جناب آقای معرفت- مدیر عامل محترم بانک سامان
جناب آقای لندی- مدیر عامل محترم بانک سرمایه
جناب آقای دکتر ایمانی- مدیر عامل محترم بانک سینا
جناب آقای درخشنده- مدیر عامل محترم بانک شهر
جناب آقای دکتر فرزین- مدیر عامل محترم بانک کارآفرین
جناب آقای خامی- مدیر عامل محترم بانک گردشگری
جناب آقای جوادی- مدیر عامل محترم موسسه اعتباری ملل
جناب آقای دکتر حسین زاده- مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت

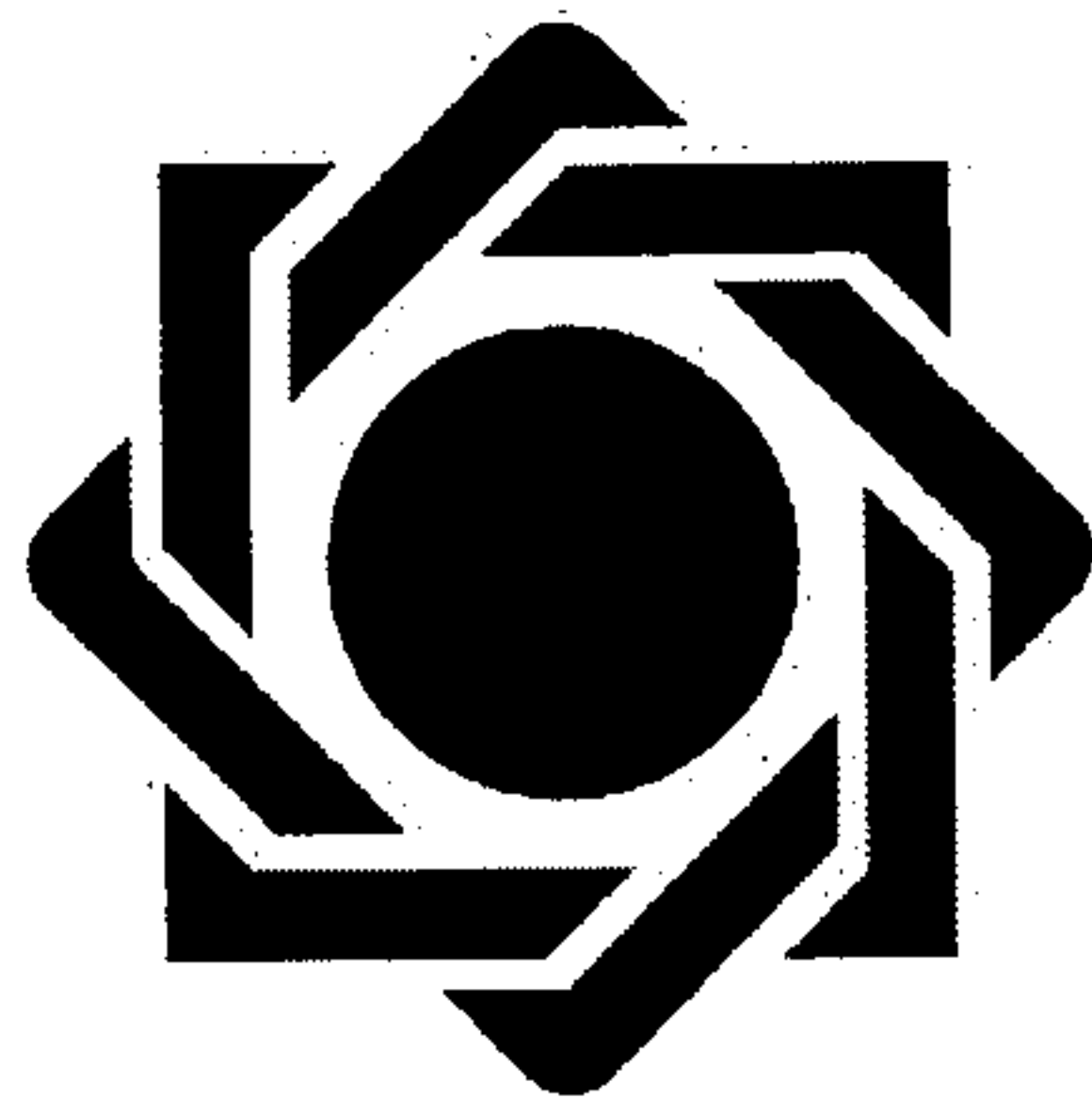
موضوع: بروز رسانی سوالات متداول مرتبط با قانون اصلاح قانون چک

با سلام و تقدیم احترام؛

با توجه به اجرایی شدن قانون جدید چک از ابتدای سال ۱۴۰۰، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام به بروز رسانی ۵۰ سوال پر تکرار در حوزه چک نموده است که به پیوست ارسال می گردد. لذا خواهشمند است دستور فرمایید به منظور آگاهی بیشتر همکاران در اجرای فرآیند جدید و همچنین انتقال این مفاهیم و الزامات به مشتریان ظرف یک هفته باقیمانده تا تاریخ اجرای این طرح، مفاد این پرسشنامه به کلیه واحدهای بانک/موسسه اعتباری ابلاغ فرمایند.

محمدرضا جمشیدی
دبیر کل کانون بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

«سوالات متداول قانون اصلاح قانون صدور چک»

به روزرسانی شده در ۱۸ اسفند ۹۹

۱- طبق اطلاع رسانی قرار بر ثبت چک ها در سامانه صیاد است این سامانه چیست و در کجا در دسترس است؟

صیاد، سامانه یکپارچه در بانک مرکزی است و براساس قانون جدید چک، چک ها در این سامانه ثبت، تایید و منتقل می شوند.

در حال حاضر ابزارهای دسترسی به سامانه صیاد شامل برنامه های موبایلی حوزه پرداخت است که آماده ارائه خدمات ثبت، تایید و انتقال چک به صورت اختیاری هستند و فهرست آنها در سایت شاپرک منتشر می شود. اینترنت بانک و همراه بانک بانک ها و موسسات اعتباری نیز به زودی امکان دسترسی به سامانه صیاد را فراهم می کنند. شعب بانک ها هم این خدمت را برای کسانی که دسترسی به اینترنت ندارند، انجام می دهند. همچنین بانک مرکزی در حال بررسی روش های دیگر دسترسی به سامانه صیاد از جمله تلفن بانک، ابزار پیامکی، کدهای دستوری و سایر روش هایی است که توسط شبکه بانکی اطلاع رسانی خواهند شد.

۲- از چه زمانی ثبت چک ها در صیاد اجباری می شود؟

از ابتدای سال ۱۴۰۰، ثبت چک های جدید در سامانه صیاد اجباری می شود. چک های موجود هم در حال حاضر می توانند به صورت اختیاری در سامانه صیاد ثبت شوند. البته بانک مرکزی در آینده، چک های موجود را جمع آوری و با چک های جدید جایگزین می کند و در این خصوص، فرجه زمانی مناسب را در اختیار مشتریان قرار می دهد تا مشکلی به وجود نیاید.

۳- چک های جدید چه ویژگی هایی دارند؟

چک های جدید چند ویژگی دارند که از چک های موجود متفاوت است. مثلاً رنگ چک های موجود صورتی و سبز است اما چک های جدید با تم رنگ بنفش چاپ و منتشر می شوند. همچنین بر روی برگه چک های جدید عبارت «کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است.» درج شده است.

۴- اگر بانک عامل اپلیکشین یا نرم افزار نداشته باشد، مشتریانی که دارای چک جدید صیاد هستند چگونه می توانند چک خود را در سامانه صیاد ثبت کنند؟

می توانند به شعبه مراجعه کنند یا از طریق اپلیکیشن های پرداخت عمومی برای دسترسی به سامانه صیاد استفاده کنند.

۵- در استفاده از چک های جدید برای افرادی که به هر دلیل نمی توانند به اینترنت دسترسی داشته باشند، راهکاری در نظر گرفته شده است؟

این دسته از افراد می توانند به شعبه بانک مراجعه کنند. البته سایر روش های دسترسی به صیاد نیز در بانک مرکزی در دست بررسی است که به محض اجرایی شدن، حتما اطلاع رسانی خواهد شد.

۶- چگونه باید اطلاعات چک را ثبت کرد؟

پس از درج مندرجات چک در برگ آن، صادر کننده چک به یکی از ابزارهای دسترسی به سامانه صیاد مراجعه کرده و سپس اقدام به ورود اطلاعات چک و اطلاعات هویتی ذینفع/ذینفعان می کند.

خلاصه مراحل به شرح زیر است:

• ثبت مندرجات شامل تاریخ سررسید، مبلغ و اطلاعات هویتی ذینفع در برگ چک

• مراجعه به یکی از ابزارهای دسترسی به سامانه صیاد

• احراز هویت:

- احراز هویت در اینترنت بانک و برنامه موبایلی بانک، صرفاً یک بار پس از دریافت نام کاربری و رمز عبور این برنامه ها انجام می شود.

- احراز هویت در برنامه های موبایلی حوزه پرداخت از طریق ورود اطلاعات یکی از کارت های بانکی متعلق به صادرکننده چک نزد همان بانکی که دسته چک وی را صادر کرده است، انجام می شود.

- احراز هویت در شعب بانک های عامل طبق روال های موجود انجام می شود.

• ورود مندرجات چک در سامانه صیاد و تکمیل فیلد «بابت»

• تایید و ثبت اولیه چک

۷- چگونه باید اطلاعات چک را تایید کرد؟

با توجه به اینکه ثبت نهایی چک منوط به استعلام و تطبیق مندرجات برگ چک با اطلاعات ثبت شده در سامانه صیاد می باشد، گیرنده چک با در دست داشتن برگ چک اقدامات زیر را صورت خواهد داد:

• مراجعه به یکی از ابزارهای دسترسی به سامانه صیاد (لزومی به یکسان بودن ابزار مورد استفاده توسط صادرکننده و تاییدکننده چک وجود ندارد)

• احراز هویت:

- احراز هویت در اینترنت بانک و برنامه موبایلی بانک، صرفاً یک بار پس از دریافت نام کاربری و رمز عبور این برنامه ها انجام می شود.

- احراز هویت در برنامه های موبایلی حوزه پرداخت از طریق ورود اطلاعات یکی از کارت های بانکی متعلق به ذینفع چک انجام می شود.

- احراز هویت در شعب بانک های عامل طبق روال های موجود انجام می شود.

• استعلام و تطبیق مندرجات برگ چک شامل تاریخ سررسید، مبلغ و اطلاعات هویتی ذینفع

• تایید یا رد چک براساس انطباق یا عدم انطباق مندرجات

❖ در صورت تایید چک: چک در وضعیت ثبت نهایی تلقی می شود و قابلیت نقد شدن در سررسید را خواهد داشت.

❖ در صورت رد چک: ذینفع ضمن انتخاب حداقل یکی از دلایل مندرج در سامانه، می بایست فیزیک چک را به صادرکننده/انتقال دهنده عودت دهد.

نکته: مراجعه به سامانه صیاد از طریق برنامه های موبایلی حوزه پرداخت برای ثبت، تایید یا انتقال چک صرفاً باید از طریق تلفن همراهی که سیم کارت آن متعلق به خود شخص است، انجام شود.

۸- پشت نویسی چک برای انتقال به چه روالی انجام می شود؟

پشت نویسی چک‌های موجود برای انتقال، طبق روال قبلی ادامه دارد اما انتقال چک‌های جدید باید از طریق سامانه صیاد انجام شود.

۹- چگونه می‌توان چک را از طریق سامانه صیاد انتقال داد؟

در قانون جدید چک پشت‌نویسی با درج اطلاعات مربوطه در سامانه صیاد جایگزین شده است. بر این اساس، مراحل زیر توسط انتقال دهنده چک می‌بایست انجام گیرد:

•مراجعه به یکی از ابزارهای دسترسی به سامانه صیاد

•احراز هویت:

❖ احراز هویت در اینترنت‌بانک و برنامه موبایلی بانک، صرفاً یک بار پس از دریافت نام کاربری و رمز عبور این برنامه‌ها انجام می‌شود.

❖ احراز هویت در برنامه‌های موبایلی حوزه پرداخت از طریق ورود اطلاعات یکی از کارت‌های بانکی متعلق به ذینفع چک انجام می‌شود.

❖ احراز هویت در شعب بانک‌های عامل طبق روال‌های موجود انجام می‌شود.

- ورود شناسه صیادی برگ چک متعلق به انتقال دهنده در سامانه صیاد
- ورود اطلاعات مربوط به قلم اطلاعاتی «بابت» و هویت ذینفع جدید چک(انتقال گیرنده)
- تایید و ثبت اولیه انتقال چک

در انتقال چک نیز ذینفع جدید چک(انتقال گیرنده) باید مرحله تایید را پس از دریافت برگه چک در سامانه صیاد انجام دهد.

۱۰- آیا چک‌های قدیمی می‌توانند در وجه حامل صادر شوند؟

چک‌های قدیمی به شکل سابق می‌توانند کارسازی شوند و بنابراین در وجه حامل نیز می‌توانند صادر شوند.

۱۱- ممنوعیت صدور چک در وجه حامل شامل کدام چک‌هاست؟

چک‌های جدید. در واقع چک‌های جدید باید در وجه ذینفع مشخص صادر، و در سامانه صیاد ثبت شوند.

۱۲- آیا با ابلاغ قانون جدید صدور چک هنوز هم صدور چک برای ضمانت امکان‌پذیر است؟

بله. چک‌های موجود که طبق روال انجام می‌شود اما صدور چک ضمانت برای چک‌های جدید باید در سامانه صیاد ثبت شود.

۱۳- اگر چک‌های صیاد طرح جدید در سامانه صیاد ثبت نشود چه اتفاقی می‌افتد؟

مشمول الزام‌ها و سازوکارهای مقرر در قانون صدور چک نمی‌شوند و صرفاً نقش یک سند مدنی دارد که نشان می‌دهد از شخصی طلب دارید.

۱۴- وظیفه ثبت چک در سامانه صیاد با چه شخصی است؟

صادرکننده چک، چک را در سامانه صیاد ثبت می‌کند. ذینفع چک نیز آن را تایید می‌کند.

۱۵- اگر مندرجات برگه چک با اطلاعات سامانه صیاد مغایر باشد تکلیف چیست؟

در حال حاضر که ثبت چک اختیاری است ملاک، برگه چک است اما با توزیع چک‌های جدید در صورت وجود مغایرت، بانک، وجه چک را پرداخت نمی‌کند و اگر دارنده چک بخواهد، می‌تواند چک را برگشت بزند.

۱۶- کسانی که دریافت‌کننده چک هستند از کجا بدانند صادرکننده در سامانه صیاد، صدور آن را ثبت کرده است؟

نکته مهم این است که دریافت‌کننده اگر در صیاد وارد نشده و اطلاعات ثبتی صادرکننده را تایید نکرده باشد، چک او اعتبار ندارد بنابراین برای اطمینان از این موضوع دریافت‌کننده چک، در زمان دریافت برگه چک حتماً باید به سامانه صیاد مراجعه کرده و اطلاعات ثبت شده توسط صادرکننده را بررسی و تایید کند.

۱۷- محرومیت‌های دارندگان چک برگشتی در قانون جدید شامل چه مواردی می‌شود؟

در قانون جدید چک، بعد از ثبت غیرقابل پرداخت بودن یا کسری مبلغ چک در سامانه یکپارچه بانک مرکزی، این سامانه مراتب را به صورت برخط به تمام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری اطلاع می‌دهد. پس از گذشت بیست و چهار ساعت، تمام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری حسب مورد مکلفند تا زمانی که از چک برگشتی رفع سوء اثر نشده است، محدودیت‌های زیر را نسبت به صاحب حساب و امضاکننده چک برگشتی اعمال کنند:

الف- عدم امکان افتتاح هرگونه حساب و صدور کارت بانکی جدید؛ حتی صدور المثنی/ تمدید تاریخ اعتبار کارت/ کارت اعتباری و تسهیلات خرد

ب- مسدود شدن وجوه تمام حساب‌ها و کارت‌های بانکی و هر مبلغ متعلق به صادرکننده که تحت هر عنوان نزد بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری موجود است به میزان کسری مبلغ چک؛

ج- عدم پرداخت هرگونه تسهیلات بانکی یا صدور ضمانت‌نامه‌های ارزی یا ریالی؛

د- عدم گشایش اعتبار اسنادی ارزی یا ریالی.

۱۸- افراد هیئت مدیره یک شرکت که دارای چک برگشتی مربوط به شرکت هستند آیا در چک شخصی خود نیز به مشکل بر می‌خورند؟

در صورتی که فرد عضو هیات مدیره به نمایندگی از شرکت، چک را صادر (امضا) کرده باشد در مورد چک‌های شخصی نیز مشمول محرومیت‌های دارندگان چک برگشتی می‌شود.

۱۹- آیا کسانی که بدهی به بانک دارند طبق قانون جدید چک می‌توانند دسته چک بگیرند؟

خیر. این اشخاص مطابق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی اساساً امکان افتتاح حساب جاری را ندارند.

۲۰- ثبت اطلاعات چک چه مزایایی دارد؟

- ❖ صدور چک بلامحل به حداقل می‌رسد.
- ❖ اعتبار و اعتماد به چک بیشتر می‌شود و قطعاً آمار چک‌های برگشتی و پرونده های مربوط به آن بسیار کاهش می‌یابد.
- ❖ با اجرای قانون، اعتبار چک صرفاً متکی به لاشه کاغذی نیست و با پشتیبان گیری و ثبت اطلاعات مندرج در چک در سیستم متمرکز بانک مرکزی، از وقوع جرائمی مثل جعل چک جلوگیری می‌شود و نگرانی‌ها در خصوص از بین رفتن لاشه چک در مواردی از قبیل سیل، زلزله، سرقت چک و ... کاهش پیدا می‌کند.
- ❖ یکی دیگر از مزایای این است که اجازه ثبت چک جدید در سامانه صیاد برای دارندگان چک برگشتی وجود ندارد. قبلاً اگر شخصی چک برگشتی داشت می‌توانست دسته چک خودش را تا برگ آخر استفاده کند اما با اجرای قانون جدید، صدور و ثبت چک جدید در سامانه صیاد برای کسانی که حتی یک فقره چک برگشتی داشته باشند، امکان‌پذیر نیست.
- ❖ زمان رسیدگی قضایی به چک برگشتی بسیار کوتاه‌تر می‌شود
- ❖ محدودیت های دارندگان چک برگشتی بیشتر می‌شود.

۲۱- با ثبت اطلاعات، وجود چک فیزیکی ضروری هست یا خیر؟

بله ضروری است و در زمان وصول چک، اطلاعات برگه چک با سامانه صیاد تطبیق داده می‌شود.

۲۲- سامانه صیاد غیر از ثبت، تایید و انتقال چک، چه خدماتی را در اختیار مشتریان بانکی می‌گذارد؟

در این سامانه می‌توان وضعیت اعتباری صادرکننده چک را استعلام گرفت. به این صورت که با وارد کردن شناسه ۱۶ رقمی صیادی برگ چک می‌توانید وضعیت صادرکننده چک در سیستم بانکی را از بابت داشتن یا نداشتن چک برگشتی مشاهده کنید

البته شما می‌توانید این سرویس را از سایت بانک مرکزی و سامانه پیامکی ۷۰۱۷۰۱ نیز دریافت کنید.

۲۳- در قانون جدید اگر حساب صادرکننده چک، کسری داشته باشد چه کار باید کرد؟

در صورت کسری حساب صادرکننده (شخصی که چک در ابتدا متعلق به او بوده است) می توان مبلغ موجود در آن حساب را طلب کرده و همچنین خواهان پرداخت مبلغ کسری چک از محل مبالغ موجود در سایر حسابهای انفرادی ریالی صاحب حساب در همان بانک شد. این موضوع شامل تمامی چکهاست و در حال حاضر اجرا می شود.

با توزیع چکهای جدید و در صورت کسری مبلغ چک، علاوه بر امکان فوق، تمام حسابهای صادرکننده چک در تمام بانکها و موسسات اعتباری به میزان مبلغ کسری چک پس از گذشت ۲۴ ساعت از ثبت غیرقابل پرداخت بودن (ثبت برگشت چک) مسدود خواهد شد.

۲۴- اقدام قضایی برای چک برگشتی در قانون جدید چگونه انجام می شود؟

در صورت برگشت چک به هر دلیلی، بانک مکلف است به درخواست دارنده چک، فوراً غیر قابل پرداخت بودن آن را در سامانه یکپارچه بانک مرکزی ثبت کند و با دریافت کد رهگیری و درج آن در گواهینامه عدم پرداخت، علت یا علل عدم پرداخت را صریحاً قید و آن را امضاء، مهر و به متقاضی (دارنده چک) تسلیم کند.

در گواهینامه عدم پرداخت باید هویت و نشانی کامل صادرکننده و دارنده چک، کد رهگیری دریافت شده از سامانه یکپارچه بانک مرکزی، مهر بانک و شخص حقوقی و وضعیت مطابقت یا عدم مطابقت امضای چک و نمونه امضای موجود در بانک درج شده باشد، در غیر این صورت در مراجع قضائی و ثبتی به آن ترتیب اثر داده نمی شود.

دارنده چک برگشتی با در دست داشتن گواهینامه عدم پرداخت، می تواند به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی قوه قضائیه رفته و درخواست صدور اجراییه از دادگاه صالح را کند. دادگاه با بررسی متن چک و احراز سه شرط مذکور در ماده (۲۳) قانون صدور چک (۱- وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی نشده باشد؛ ۲- در متن چک قید نشده باشد که چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است؛ و ۳- گواهی عدم پرداخت به دلیل موضوع ماده ۱۴ صادر نشده باشد. به این معنا که صادرکننده یا ذینفع چک اعلام نکرده باشد که چک مفقود یا سرقت یا جعل شده است و یا اینکه از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرائم دیگر به دست نیامده باشد) اجرائیه را صادر می کند.

از تاریخ ابلاغ اجرائیه، ۱۰ روز به صادرکننده چک برگشتی مهلت داده می شود که مطالبات خود را پرداخت کند یا با موافقت دارنده ترتیبی برای پرداخت آن بدهد یا مالی را معرفی کند، در غیر این صورت، حسب درخواست دارنده چک، مطابق قانون «نحوه اجرای محکومیت های مالی» اقدام خواهد شد.

۲۵- نحوه ثبت و تایید چک برای اتباع بیگانه به چه صورت است؟

اتباع بیگانه در زمره اشخاص حقیقی تلقی می‌شوند و در ثبت و تایید و انتقال چک باید کد اتباع را وارد کنند.

۲۶- ثبت و تایید چک برای مشتریان حقوقی از چه طریق ممکن است؟

ابزار دسترسی به سامانه صیاد برای مشتریان حقوقی، درگاه‌های بانکی (اینترنت‌بانک و موبایل‌بانک) است. به مرور درگاه‌های دیگر نیز اضافه می‌شود. همچنین ثبت و تایید چک‌های مربوط به اشخاص حقوقی، توسط صاحبان امضای مجاز اشخاص مذکور (که وفق اساسنامه و مفاد روزنامه رسمی به این عنوان معرفی شده‌اند) صورت می‌پذیرد.

۲۷- ثبت صدور چک در حساب جاری مشترک حقیقی به چه صورت است؟

ابزار دسترسی به سامانه صیاد برای مشتریان حقیقی دارای حساب جاری مشترک، درگاه‌های بانکی (اینترنت‌بانک و موبایل‌بانک) است. به مرور درگاه‌های دیگر نیز اضافه می‌شود. همچنین ثبت صدور چک‌های مربوط به حساب جاری مشترک حقیقی، توسط شخص یا اشخاصی که حسب قرارداد حساب جاری، حق امضای چک را دارند، به عمل می‌آید.

۲۸- زمانی که چکی صادر و در سامانه صیاد ثبت شده باشد و تا زمان سررسید، معامله فسخ شود تکلیف چیست؟

قابلیت ابطال چک با مراجعه به شعب بانک‌ها وجود دارد و در این صورت، اشخاص باید به یکی از شعب بانک صادرکننده دسته چک خود مراجعه کنند.

۲۹- در صورت برگشت خوردن یک برگ چک، آیا امکان ثبت سایر برگ‌های آن دسته چک در سامانه صیاد وجود دارد؟

خیر. با توجه به مفاد ماده (۲۱) مکرر قانون صدور چک، تا زمان رفع سوءاثر از چک برگشتی، صدور چک جدید، از ناحیه صاحب حساب و امضاکنندگان چک برگشتی مزبور، ممنوع می‌باشد.

۳۰- انتقال در سامانه صیاد برای چک‌های جدید تا چه تعداد امکان پذیر است؟

محدودیت ندارد.

۳۱- اگر افراد میانی (ذینفعان چک) مشخصات چک را در سامانه، ثبت و تایید نکنند وضعیت چک چگونه می شود؟ آیا روشی برای کنترل ثبت حتمی برای انتقال چک وجود دارد؟

در صورت عدم ثبت چک جدید در سامانه صیاد، ذینفع نباید چک را تحویل بگیرد. ذینفع پیش از دریافت برگ چک باید از سامانه صیاد استعلام بگیرد. طبق ماده (۲۱) مکرر، در زمان صدور چک، اطلاعات اساسی شامل هویت دارنده، مبلغ و تاریخ مندرج در چک برای شناسه یکتای برکه چک، چک می‌بایست توسط صادرکننده در سامانه صیاد ثبت گردد و دارندگان چک، برای انتقال، ملزم به ثبت هویت شخص جدید برای همان شناسه یکتا می‌باشند. لذا چنانچه انتقال چک در سامانه ثبت نگردد، اساساً انتقالی صورت نپذیرفته است.

۳۲- اگر چک ذینفعان متعدد داشته باشد و یکی از ذینفعان اطلاعات چک را در سامانه تایید کرده باشد آیا ذینفع دیگر می تواند نسبت به وصول چک اقدام کند؟

با تایید یکی از ذینفعان، چک در وضعیت تائید شده قرار خواهد گرفت. لیکن در صورت تعدد ذینفعان چک، وصول چک می‌بایست با درخواست تمامی ذینفعان به عمل آید؛ مگر اینکه برخی ذینفعان، از سایرین، وکالت یا نمایندگی جهت وصول چک را اخذ نموده باشند.

۳۳- در صورتی که ذینفع به اشتباه به جای تایید، رد آن را ثبت کند آیا امکان اصلاح وجود دارد؟

خیر. در این صورت ذینفع باید از صادرکننده درخواست کند که چک را مجدد به نفع وی ثبت کند.

۳۴- امکان اصلاح / ویرایش اطلاعات توسط صادرکننده چک قبل از تایید / عدم تایید ذینفع وجود دارد؟

بله. با مراجعه به شعبه و با در دست داشتن لاشه چک می‌بایست نسبت به لغو ثبت چک اقدام کند.

۳۵- روش و مقررات چک های صیادی در رابطه با چک هایی که بانک ها به عنوان ضمانت از مشتریان دریافت می کنند، به چه صورت است؟

چک های ضمانت در گذشته بدون درج تاریخ از افراد گرفته می شد. از ابتدای سال ۱۴۰۰ که چک های طرح جدید وارد بازار می شود تمامی این چک ها باید در سامانه ثبت شوند (به همراه تاریخ و دیگر اقلام اطلاعاتی).

در واقع از سال ۱۴۰۰ امکان اخذ چک سفید تاریخ و بعضا سفید امضا بابت ضمانت وجود نخواهد داشت و باید کلیه فیلدهای چک های صادره از جمله چک ضمانت به صورت کامل بر روی برگه چک و سامانه صیاد درج شود.

از لحاظ حقوقی نیز با توجه به اطلاق ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چک و عدم تفکیک بین چک هایی که به عنوان ضمانت از مشتریان دریافت می شود، با سایر چک های صیادی، چک های ضمانتی، مشمول تمامی احکام و ضوابط مربوط به چک های صیادی می باشند.

۳۶- در صورت انتقال چک در سامانه صیاد، آیا نیازی به تغییر مشخصات در برگه چک نیز وجود دارد؟

خیر. ثبت در سیستم کفایت می کند. در حقیقت ثبت اطلاعات در سیستم جایگزین پشت نویسی می شود و با انتقال چک، تغییری در مشخصات و مندرجات برگه چک به وجود نخواهد آمد.

۳۷- اگر مشتری تامین وجه چک صادره اش را از تمام حسابها در بانک خود تایید نکرده باشد، آیا بانک مجاز به برداشت وجه چک از سایر حساب هاست؟

طبق بندهای ۵-۱۷ و ۶-۱۷ دستورالعمل حساب جاری، از جمله مواردی که باید در قرارداد حساب جاری درج شود، تکلیف بانک به پرداخت وجه چک از محل موجودی قابل برداشت سایر حساب ها (به ترتیب مقرر در بندهای مذکور)، در صورت کافی نبودن موجودی حساب جاری صادرکننده می باشد. در واقع در صورت عدم تایید این موضوع توسط مشتری بانک، قرارداد حساب جاری منعقد نمی شود.

۳۸- چاپ کد رهگیری بر روی گواهی عدم پرداخت از چه زمانی اجباری است؟

در حال حاضر اجرا می‌شود. به محض ارائه چک به بانک و عدم کفایت موجودی، گواهی‌نامه عدم پرداخت صادر و درج کد رهگیری بر روی آن صورت می‌پذیرد.

در ماده (۴) اصلاحی قانون صدور چک، برای بانک تکلیفی مبنی بر درج فوری کد رهگیری بر روی گواهی‌نامه عدم پرداخت پیش‌بینی شده است. انجام این تکلیف قانونی، از زمان لازم‌الاجرا شدن قانون اصلاح قانون صدور چک مصوب ۹۷/۸/۱۳، برای بانک‌ها الزامی است.

۳۹- با توجه به صدور گواهی عدم پرداخت به علت مغایرت اطلاعات برگه چک با سامانه صیاد، آیا این موضوع به عنوان سوء سابقه برای صادرکننده چک لحاظ می‌شود؟

بله. مغایرت اطلاعات نسخه کاغذی با اطلاعات سامانه‌ای چک، از مصادیق اختلاف در مندرجات چک (موضوع ماده ۳ قانون صدور چک)، محسوب شده و در صورت درخواست دارنده (وفق مواد ۴، ۵ و ۵ مکرر قانون صدور چک)، منجر به برگشت چک و ثبت سوء اثر در سامانه یکپارچه بانک مرکزی خواهد شد.

۴۰- اگر چکی صبح برگشت خورده و ظهر همان روز پاس شود رفع سواثر به چه صورت است؟

با توجه به اینکه گواهی عدم پرداخت و رفع سوء اثر آنی است، فلذا کاربر شعبه اقدامات مصرح در قانون را انجام می‌دهد. لیکن در روز آینده هیچ اثری از برگشت و رفع اثر آن در سامانه قابل مشاهده نیست.

۴۱- در صورت مخدوش بودن برگه چک تکلیف چیست؟

وفق ماده (۳) قانون صدور چک، در صورت مخدوش بودن برگه چک، بانک باید از پرداخت وجه چک خودداری نموده و (حسب ماده ۴)، در صورت درخواست دارنده، نسبت به صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت (برگشت چک) اقدام نماید.

۴۲- اثر سوء چک برگشتی موکل که وکیل آن را امضا کرده است در حساب های شخصی وکیل هم تسری می یابد؟

با توجه به تبصره (۲) ماده (۵) مکرر قانون صدور چک، چنانچه شخصی به وکالت یا نمایندگی از شخص حقیقی یا حقوقی، اقدام به صدور چک نموده و منجر به برگشت شود، اصولاً اقدامات این ماده، علاوه بر صاحب حساب، نسبت به وکیل یا نماینده نیز اعمال می گردد. همچنین، وکیل یا نماینده مذکور، وفق تبصره (۲) ماده (۲۱) مکرر، از دریافت دسته چک، صدور چک جدید در سامانه صیاد و استفاده از چک موردی به هر صورت (اصالتاً و یا وکالتاً) ممنوع می باشد.

۴۳- آیا انتقال دهنده چک نیز مانند صادرکننده چک در صورت برگشت چک مسئولیت دارد؟
بله. با عنایت به ماده (۲۰) قانون صدور چک، انتقال دهنده چک جزء متعهدین و مسئولین پرداخت چک می باشد.

۴۴- برداشت نقدی با چک توسط دارنده حساب به چه صورت خواهد بود؟
زیر ۱۵ میلیون تومان امکان برداشت نقدی دارد ولی منابع بالای آن الزاماً می بایست به حساب شخص واریز شود.

۴۵- اگر وکیل یا نماینده حقوقی دارای چک برگشتی باشد آیا می تواند به وکالت از شخص دیگر که فاقد چک برگشتی است اقدام به افتتاح حساب کند؟

طبق ماده (۵) مکرر قانون صدور چک، اقدامات و محرومیت های مندرج در این ماده (از جمله افتتاح حساب)، نسبت به صاحب حساب و صادرکننده چک برگشتی اعمال می شود. لکن، در قانون یادشده، ممنوعیت برای اشخاص دارای چک برگشتی، جهت افتتاح حساب (و نه دریافت دسته چک) به وکالت و به نام شخص دیگری (که فاقد سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده است) پیش بینی نشده و مورد اخیر، به لحاظ حقوقی و قانونی، بلامانع است.

۴۶- انسداد چک توسط چه کسانی قابل انجام است؟ آیا انتقال دهندگان چک می توانند درخواست مسدودسازی چک را کنند؟

بر اساس ماده (۱۴) قانون صدور چک، انسداد چک، پس از صدور دستور عدم پرداخت توسط صادرکننده، ذی نفع یا قائم مقام قانونی آن ها، امکان پذیر است. به موجب تبصره (۱) همین ماده، ذی نفع، شامل کسی که چک به نام او، صادر یا ظهرنویسی شده یا چک به او واگذار گردیده، می شود. بنابراین، انتقال دهندگان چک نیز در چارچوب ماده (۱۴) می توانند نسبت به صدور دستور عدم پرداخت، برگشت چک و نیز درخواست انسداد حساب مربوط، اقدام نمایند.

۴۷- زمانی که حساب صادرکننده چک برگشتی در یک بانک مسدود شود رفع مسدودی چگونه انجام می شود؟

چنانچه موجودی حساب، بر اساس بند "ب" ماده (۵) مکرر (به دلیل غیرقابل پرداخت بودن یا کسری مبلغ چک) مسدود گردد، رفع انسداد، حسب دستور قضایی و یا رفع سوء اثر از چک، بر اساس تبصره (۳) ماده (۵) (روش های شش گاه رفع سوء اثر چک) قانون صدور چک به عمل خواهد آمد.

چنانچه حساب صادرکننده، در اجرای ماده (۱۴) قانون صدور چک (صادرکننده یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح به اینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرایم دیگری تحصیل شده می تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد)، مسدود شده باشد، حسب تبصره های (۱) و (۲) ماده اخیرالذکر، در صورت انصراف دستور دهنده (دستور عدم پرداخت) یا تعیین تکلیف در مرجع قضایی و یا عدم تسلیم گواهی تقدیم شکایت در مرجع مرجع قضایی ظرف مدت یک هفته، به بانک، از حساب رفع مسدودی به عمل خواهد آمد.

۴۸- آیا شخص دیگری غیر از ذینفع که مشخصات او در برگه چک ثبت شده می تواند چک را نقد کند؟ مثلاً کسی که چک به نام وی منتقل شده است؟

بله. براساس استعلام از سامانه صیاد، مالکیت شخص (ذینفع بودن) وی مشخص می شود و همان ملاک عمل خواهد بود. در واقع وصول چک توسط دارنده نهایی که چک در وجه او صادر یا به وی منتقل شده یا وکیل یا نماینده او به عمل می آید.

۴۹- رعایت برگشت ۸۰ درصد برگه های چک به بانک برای دریافت دسته چک جدید شامل سازمان ها و مشتریان اعتباری که مصرف بالایی دارند نیز می شود؟

بله. شامل تمام مشتریان است. به موجب بند ۶-۸ دستورالعمل موضوع ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چک، مصوب ۹۹/۹/۲۵ شورای پول و اعتبار، اعطای دسته چک به "شخصی که کمتر از ۴/۵ [هشتاد درصد] از مجموع تعداد برگه های آخرین دسته چک اعطایی به وی به بانک ارائه و یا در سامانه صیاد ثبت شده باشد"، ممنوع است.

نظر به اطلاق مقرر فوق، موضوع لزوم رعایت نصاب ۸۰ درصد مذکور، شامل تمامی اشخاص (صرف نظر از اینکه اصولاً مصرف چک بالایی داشته باشند یا خیر) می شود.

۵۰- آیا ثبت ۸۰ درصد چک ها در سامانه صیاد کفایت می کند یا ۸۰ درصد برگه چک ها باید به بانک بازگشته باشد؟

تحقق هر یک از موارد "ارائه ۸۰ درصد از مجموع تعداد برگه های آخرین دسته چک به بانک" و یا "ثبت این میزان در سامانه صیاد" کفایت می نماید.